

Witold Cienkowski

Konferencja polonistów zagranicznych : Warszawa, 22-24 IX 1977

Biuletyn Polonistyczny 21/4 (70), 118-130

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ZAGRANICZNA

KONFERENCJA POLONISTÓW ZAGRANICZNYCH

Warszawa, 22-24 IX 1977

W dniach 22-24 września 1977 r. odbywała się w Warszawie I Konferencja Polonistów Zagranicznych zorganizowana przez Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Uczestniczyły w niej 34 osoby reprezentujące 19 krajów: profesorowie-poloniści i lektorzy języka polskiego na uniwersytetach zagranicznych. W zasadzie nie brali w niej udziału poloniści zatrudnieni poza wyższymi uczelniami ani tłumacze literatury polskiej.

W czasie trwania konferencji wygłoszono siedem referatów, z których cztery przygotowane przez gości zagranicznych, trzy zaś - przez przedstawicieli Uniwersytetu Warszawskiego. Goście mówili o historii i obecnej sytuacji polonistyki w swych krajach bądź przedstawiali dezyderaty pod adresem polskich instytucji naukowych, szkicując perspektywy dalszego jej rozwoju. Referenci polscy skupili uwagę głównie na zagadnieniach współpracy z polonistami zagranicznymi, podkreślając znaczenie języka i literatury polskiej w studiach slawistycznych zagranicą.

Otwarcia konferencji dokonał dziekan Wydziału Polonistyki UW, prof. dr Jan Detko.

Pierwszy z trzech referatów polskich wygłosiła dyrektor "Polonicum" prof. dr Maria Straszewska. Dotyczył on "Problemów współpracy polonistów polskich i zagranicznych". Referentka sięgnęła do początków europejskiego zainteresowania literaturą i kulturą polską w XIX wieku i do tradycji kontaktów humanistów polskich i zagranicznych, podkreślając rolę, jaką zawsze odgrywały przy tym kontakty osobiste. Następnie, charakteryzując dotychczasowe formy współpracy z uniwersyteckimi ośrodkami zagranicznymi, przypomniała, że obecnie na całym świecie istnieje 68 lektoratów obsadzonych przez lektorów z Polski. Stwierdziła też, że w związku z pracą lektorów i ich współpracą z uniwersyteckimi placów-

kami polonistycznymi nasuwa się paląca konieczność zorganizowania centralnego ośrodka informacji o polonistyce w świecie.

Prof. Straszewska poinformowała, że "Polonicum" zaopatruje w książki polonistyczne i inne pomoce naukowe ponad 120 ośrodków zagranicznych: w roku bieżącym (1977) wysłano za granicę ponad 5200 woluminów. Za sprawę fundamentalną uznała konieczność dalszego przygotowywania podręczników języka polskiego dla cudzoziemców oraz podkreśliła znaczenie wszelkiego rodzaju antologii, wyborów, wypisów, tekstów do ćwiczeń gramatycznych i przekładowych, akcentując przy tym zarówno potrzebę, jak możliwości współpracy międzynarodowej przy ich opracowywaniu. Referentka zwróciła też uwagę na konieczność uwzględniania w tej działalności potrzeb studentów, dla których polonistyka jest przedmiotem dodatkowym lub pomocniczym.

Drugi referat, "Literatura polska w studium slawistycznym", wygłosił prof. dr Józef Magnuszewski (UW). Datując powstanie europejskiej slawistyki literaturoznawczej na schyłek wieku XVIII, zwrócił uwagę na dwa jej istotne aspekty, wymagające uwzględniania w badaniach nad literaturą polską w kontekście slawistycznym: aspekt pozasłowiański, europejski, dziś już właściwie światowy, oraz aspekt wewnątrzsłowiański. W dalszym ciągu prelegent scharakteryzował poszczególne okresy dziejów literatury polskiej od renesansu po współczesność. Charakteryzując literaturę Polski Ludowej, zwrócił uwagę na jej głęboką spójność, zajął się też zagadnieniem pokoleń literackich ostatniego trzydziestolecia oraz recepcją współczesnej literatury polskiej w świecie.

Trzecim referentem był doc. dr Witold Cienkowski (UW), który mówił o "Języku polskim w studium slawistycznym". Określił miejsce języka polskiego wśród języków świata, stwierdził wzrost jego popularności, a także zwiększanie się popularności studiów polonistycznych zagranicą. Następnie przedstawił i zanalizował różnice programów studiów polonistycznych w różnych krajach - na przykładach W. Brytanii (Glasgow) oraz Szwecji (Uppsala). W dalszym ciągu referent zwrócił uwagę na konieczność szerszego uwzględniania w toku nauczania elementów kulturoznawczych, zwłaszcza, że zainteresowanie tymi zagadnieniami coraz bardziej wzrasta w różnych środowiskach zagranicą. Podkreślił

również, jak istotnym składnikiem nauczania języka polskiego - jako obcego - są elementy socjolingwistyczne, stanowiące niejako ukoronowanie praktycznej znajomości języka i niezbędny składnik tzw. kompetencji komunikatywnej.

W dyskusji zabrał głos m.in. prof. dr Sante Graciotti z Rzymu, który mówił o wychowywaniu młodej kadry polonistycznej we Włoszech. Stwierdził on, że nieuniknione ograniczenia liczby studiujących należy równoważyć wysokim poziomem prac naukowych.

Doc. dr Nina Király z uniwersytetu w Budapeszcie poinformowała, że na studiach uniwersyteckich na Węgrzech szkoli się zarówno tłumacze i wydawców literatury polskiej, jak pracowników naukowych, w zakresie językoznawstwa i literatury, ze szczególnym uwzględnieniem literackich badań komparatystycznych. Dyskutantka dodała, że na uniwersytecie w Budapeszcie sekcja polonistyczna ma być wkrótce przekształcona w odrębną katedrę literatury polskiej i języka polskiego, a liczba studentów polonistów równa jest liczbie innych slawistów (wyjąwszy ruscystów).

Prof. dr Kristine Heltberg z uniwersytetu w Kopenhadze scharakteryzowała strukturę studiów polonistycznych w Danii oraz warunki studiowania, kładąc nacisk na brak odpowiednich podręczników języka polskiego, słownika polsko-duńskiego i gramatyki polskiej dla studentów duńskich. Zadeklarowała gotowość współpracy polonistów duńskich m.in. przy opracowywaniu podręczników "kierunkowych" do języka polskiego. Poinformowała wreszcie, że slawistyka stanowi w Danii studium pomocnicze dla studentów różnych dyscyplin nieslawistycznych, których interesują polskie osiągnięcia w dziedzinie ich głównych zainteresowań. Zdaniem dyskutantki, celowe byłoby porównanie stanu studiów i programów polonistyki w różnych krajach. Odpowiednie materiały i informacje mogłoby gromadzić "Polonicum".

Doc. dr Edward Lotko z Olomunca (Czechosłowacja) zwrócił uwagę na to, że w wielu podręcznikach języka polskiego treści opisowe dominują nad funkcjonalnym podejściem do języka. Jego zdaniem, pożyteczne byłyby językoznawcze badania typologiczne.

Dr Klaus Marten z Berlina (NRD) poinformował, że w NRD już od

dziesięciu lat kształci się w ramach polonistyki głównie nauczycieli i tłumaczy. Podkreślił też ogólną konieczność pogłębiania wiedzy o języku ojczystym wszystkich studentów filologii obcych, m.in. polonistyki.

Doc. dr Theodor Beřta z uniwersytetu praskiego przypomniał dzieje polonistyki praskiej, wspominając zasługi w tej dziedzinie Josefa Dobrovskiego, prof. Mariana Szyjkowskiego oraz prof. Karela Krejčíego. Obecnie na polonistyce praskiej prowadzone są seminaria z interpretacji tekstów, wykłady z gramatyki normatywnej oraz ćwiczenia przekładowe.

Dr Heinz Kneip z Ratyzbony (RFN) wyraził opinię, iż rozpatrywanie dziejów literatury polskiej na tle np. literatury rosyjskiej - co praktykowane jest niekiedy w RFN - powoduje zagubienie pewnych poważnych, typowych dla literatury polskiej zjawisk. W pracy ze studentami uważał on za konieczne zwracanie uwagi na główne różnice między rozwojem literatury rosyjskiej i polskiej. W dalszej wypowiedzi dyskutant poświęcił uwagę potrzebom w zakresie pomocy dydaktycznych do nauki języka polskiego, postulując w tym zakresie konieczność przygotowania przynajmniej trzech słowników: 1) na 800-1000 wyrazów, 2) na 2000 wyrazów do opanowania czynnego, 3) na dalszych 3000 wyrazów do opanowania biernego. Zasygnalizował też brak pomocy do zajęć w laboratorium językowym, antologii tekstów z literatury polskiej w układzie chronologicznym w dwóch wersjach: polskiej oraz z przekładem interlinearnym, i innych opracowań.

Dr Richard Schwartz (NRD) również zwrócił uwagę na pomoce do nauki języka polskiego w NRD. Celowe, jego zdaniem, byłoby opracowanie podstawowych tekstów z historii literatury polskiej, poczynając od najdawniejszych zabytków stanowiących materiał do tłumaczeń. Niezbędne są, jego zdaniem, także bardziej systematycznie opracowane materiały kulturoznawcze z różnych dziedzin kultury polskiej. Zwrócił też uwagę na celowość opracowania słowniczka minimum oraz zestawu podstawowych struktur gramatycznych współczesnego języka polskiego.

W drugim dniu obrad wystąpili z referatami goście zagraniczni: prof. Helena Cybienko z Uniwersytetu im. Łomonosowa w Moskwie, prof.

Zygmunt Markiewicz z Uniwersytetu paryskiego, prof. Alois Hermann z Berlina (NRD) oraz prof. Sante Graciotti z uniwersytetu w Rzymie, którzy mówili o sytuacji polonistyki w swoich krajach.

Mówiąc o wkładzie kultury polskiej w życie kulturalne Rosji i innych narodów ZSRR, prof. Helena Cybienko stwierdziła, że intensywne zainteresowanie literaturą polską zaczęło się w Rosji dopiero od Mickiewicza, szczególnie jednak zainteresowanie językiem i literaturą polską datuje się tu od r. 1945, kiedy nastąpiło zacieśnienie wzajemnych kontaktów gospodarczych, politycznych, kulturalnych i naukowych radziecko-polskich. Na uniwersytetach moskiewskim i leningradzkim zaczęto kształcić polonistów już w 1944 r., w Kijowie - w 1946, następnie we Lwowie i w Wilnie.

Na uniwersytecie moskiewskim rekrutacja na polonistykę, obejmująca zazwyczaj 12-14 osób, odbywa się obecnie co dwa lata, a studia trwają pięć lat. Wydział Filologiczny uniwersytetu wykształcił po wojnie już kilkuset polonistów.

W pracach Katedry Języków Słowiańskich uniwersytetu moskiewskiego badania polonistyczne zajmują dość uprzywilejowane miejsce. Pomyślnie rozwija się wielokierunkowa współpraca z Uniwersytetem Warszawskim. Jako przykład tej współpracy referentka wymieniła m.in.: systematyczną wymianę studentów na studia i staże naukowe; wymianę lektorów i wykładowców; tytuły zbiorowych dzieł naukowych opracowywanych wspólnie przez naukowców polskich i radzieckich, w tym również moskiewskich i warszawskich, wśród nich: "Romantyzm w literaturach słowiańskich", "Tradycje i nowatorstwo w literaturach słowiańskich XX wieku" oraz znajdujący się obecnie w druku tom poświęcony literaturze rosyjskiej i polskiej końca XIX i początku XX wieku. Umowa o współpracy przewiduje również przygotowanie podręczników: do języka polskiego oraz do historii literatury polskiej - dla studentów radzieckich, i literatury radzieckiej - dla studentów polskich.

Na uniwersytecie leningradzkim tradycje polonistyczne liczą już około 150 lat. W czasach radzieckich działali tu m.in. tacy znani poloniści, jak prof. W. Czernobajew, prof. K. Pusztarewicz, prof. Jakubińska-Lembert i doc. S. Sowietow. Katedra Filologii Słowiańskiej przyjmuje na

polonistykę corocznie 6-7 osób, zaś przeciętna liczba osób specjalizujących się w polonistyce wynosi 25-30. Obecnie jako nauczyciele akademicy pracują tu m.in. językoznawcy: doc. Janina Maciusowicz, doc. Wiera Zołotowa, kand. nauk filol. Helena Wołoszyna, oraz literaturoznawca prof. Wiaczesław Obolewicz.

W Kijowie kierownikiem Katedry Filologii Słowiańskiej jest prof. Mikołaj Zaricki; prócz niego wykłady języka polskiego prowadzi m.in. doc. Stanisława Lewińska.

Na uniwersytecie lwowskim im. Iwana Franki studia slawistyczne obejmują łącznie polonistykę i bohemistykę. Katedrą Filologii kieruje obecnie prof. Konstanty Trofimowicz.

Na uniwersytecie wileńskim, gdzie do r. 1952 istniał dwuletni Polski Instytut Nauczycielski kształcący nauczycieli dla polskich szkół na Litwie, w r. 1961 utworzono Wydział Języka Polskiego przy Instytucie Pedagogicznym. Katedrą Filologii Polskiej uniwersytetu wileńskiego prowadzi doc. Anna Kaupuż. Literatura polska stanowi również przedmiot badań pracowników Katedry Literatury Litewskiej i Literatur Obcych wileńskiego Instytutu Pedagogicznego.

Absolwenci polonistyki pracują w wielu zakładach naukowych ZSRR i instytucjach resortu kultury, nauki i oświaty, m.in. jako lektorzy języka polskiego na wielu uniwersytetach.

Ważną dziedziną zainteresowań polonistów-literaturoznawców radzieckich są rosyjsko-polskie związki literackie.

Kolejny mówca, prof. Zygmunt Markiewicz (Francja) przedstawił w swoim referacie dzieje polonistyki paryskiej w ciągu ostatnich 35 lat i scharakteryzował obecną jej sytuację na tle polonistyki i slawistyki we Francji w ogóle. W r. 1939 dziewięciu lektorów języka polskiego obsługiwało 11 uniwersytetów - obecnie na wyższych uczelniach we Francji pracuje ich około 30. Od niedawna działają we Francji trzy ośrodki polonistyczne: Katedra w Instytucie Języków i Kultur Wschodnich w Paryżu, utworzona w r. 1960 Katedra na Sorbonie oraz - od r. 1961 - Katedra w Nancy.

Pozaszkolne nauczanie języka polskiego uczniów pochodzenia polskiego w dni wolne od nauki szkolnej z różnych względów napotyka trudności

i nie przygotowuje odpowiednio do studiów polonistycznych. Rola nauczycieli jest szczególnie trudna i odpowiedzialna. Prelegent stwierdził, że rozwój polonistyki - i w ogóle rozwój zainteresowania Polską i kulturą polską - utrudnia niedostateczna znajomość spraw polskich lub wręcz dezinformacja w tej dziedzinie. Przekazywanie informacji o Polsce stanowi więc jedno z głównych zadań lektora działającego we Francji. Bardzo ważna w warunkach francuskich wydaje się również znajomość kultury francuskiej, a wręcz konieczna - praktyczna znajomość języka francuskiego przez lektorów języka polskiego.

Prof. Markiewicz poinformował, że francuskie Ministerstwo Oświaty powzięło ostatnio decyzję o stworzeniu tzw. agregacji z języka polskiego, co umożliwi wykładowcom zdobywanie etatowego stanowiska, upoważniającego do nauczania w wyższych klasach szkoły średniej oraz na uniwersytetach aż do emerytury.

Trzecim referentem był prof. Alois Hermann z Uniwersytetu im. Humboldta w Berlinie (NRD), który przypomniał, że powojenny rozwój polonistyki NRD datuje się od r. 1950. Ma ona jednak długoletnią tradycję: już na początku XVIII w. uczył polskiego na uniwersytecie w Lipsku Paweł Raguza, a - również w Lipsku - w tymże wieku działali m.in. Abraham Troc, Stanisław Moszczeński i Samuel Bogumił Linde. Założycielem slawistyki i polonistyki w Berlinie był Wojciech Cybulski, poprzednik Władysława Nehringa na Katedrze Slawistyki we Wrocławiu. Aleksander Brückner przez 44 lata kierował Katedrą Slawistyki w Berlinie.

Obecnie w NRD kształcą się polonistów w Berlinie, Lipsku i - od bieżącego, 1977/78 roku akadem. - w Greifswaldzie, a w mniejszym zakresie w Halle, w Dreźnie i w Jenie. Kształcą się ich w trzech kierunkach: jako tłumacze, jako nauczycieli języka oraz jako dyplomowanych polonistów zatrudnianych w placówkach naukowych, kulturalnych i innych. Studia trwają w zasadzie cztery lata i obejmują dwa języki: oprócz polskiego przeważnie rosyjski, rzadziej angielski lub francuski. Programy studiów obejmują problemy gramatyki konfrontatywnej polsko-niemieckiej, teorię i praktykę tłumaczenia oraz wiadomości o stosunkach polsko-niemieckich w dziedzinie literatury i kultury. Studenci trzeciego roku już od kilku lat studiuje według specjalnie opracowanego programu na Uni-

wersytecie Warszawskim.

Referent poinformował, że na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie, na kierowanej przez niego Katedrze Polonistyki przy Sekcji Sławistyki, zatrudnionych jest 9 pracowników dydaktycznych i naukowych. W roku bieżącym polonistykę w Berlinie studiuje ok. 30 studentów. Prace badawcze polonistów berlińskich dotyczą m.in. frazeologii polskiej i niemieckiej, słownictwa specjalnego, stosunków kulturalno-literackich polsko-niemieckich, teorii i praktyki tłumaczenia oraz analizy wybranych pozycji literatury polskiej. W Lipsku natomiast prowadzone są językoznawcze badania naukowe nad zagadnieniami przekładu, nad konfrontatywnym opisem języka polskiego, nad kontaktami językowymi polsko-niemieckimi; w r. 1978/79 ma też być gotowy nowy podręcznik do nauki języka polskiego. W Greifswaldzie punkt ciężkości badań naukowych stanowi językoznawstwo.

Od roku 1970 działa w NRD dwustronna komisja polsko-niemiecka, która zajmuje się sprawami tamtejszej dydaktyki języka polskiego, współpracy naukowej oraz wymiany wykładowców. Na zakończenie swej wypowiedzi prof. Hermann złożył hołd pamięci zmarłych w ostatnich latach uczonych polskich, profesorów: Witolda Doroszewskiego, Jana Zygmunta Jakubowskiego, Mieczysława Karasia, Juliana Krzyżanowskiego, Tadeusza Lehra-Spławińskiego, Bronisława Wieczorkiewicza i Kazimierza Wyki.

Ostatni referat wygłosił prof. dr Sante Graciotti (uniwersytet w Rzymie). Na wstępie przypomniał on stare tradycje polsko-włoskich stosunków kulturalnych. Początki zainteresowań polonistycznych we Włoszech datuje referent na pierwszą połowę XIX wieku i wiąże ją z nazwiskiem Sebastiana Ciampiego, choć polonistyka w ścisłym znaczeniu tego słowa powstała we Włoszech dopiero po I wojnie światowej. Wielkie zasługi dla rozwoju polonistyki włoskiej położyli m.in.: Aurelio Palmieri, Amadeo Giannini, Arturo Cronia, Marina Bersano-Begey, a zwłaszcza Giovanni Maver.

Obecnie zajęcia polonistyczne prowadzi 16 wykładowców (Polaków i Włochów) na 13 uniwersytetach (Bari, Bolonia, Florencja, Genua, Mediolan - Uniwersytet Państwowy i Uniwersytet Katolicki, Neapol, Perugia, Piza, Rzym, Turyn, Udine, Wenecja). Liczba studentów wynosi około 150, z czego kilkudziesięciu specjalizuje się w polonistyce; specjali-

zację w języku i literaturze polskiej oraz jej autonomiczność podkreślił prelegent jako nowe zjawisko w slawistyce włoskiej. Duże rozproszenie polonistyki włoskiej nie sprzyja, jego zdaniem, utrzymywaniu wysokiego poziomu studiów: należałoby je skoncentrować i rozwijać w niektórych tylko ośrodkach uniwersyteckich.

Włoscy poloniści-literaturoznawcy interesują się głównie wiekami XVI i XIX ze względu na zbliżone doświadczenia polityczne obu narodów w tych okresach. Włosi zajmują się też literaturą polskiego baroku i Oświecenia, a także literaturą współczesną.

Dotychczas - dzięki Fondazione Giorgio Cini w Wenecji - zorganizowano cztery interdyscyplinarne sympozja polsko-włoskie, których materiały opublikowano w czterech tomach. W listopadzie r.b. odbędzie się w Wenecji kolejne sympozjum na temat: "Włochy i Polska u progu ery nowożytnej". Prof. Graciotti przypomniał wieloletnią współpracę z G. Mavrem w Rzymie profesorów Romana Pollaka oraz Mieczysława Brahmra. Przypomniał też wydawane we Włoszech czasopisma: "Mondo Slavo", "Rivista di Letterature Slave" oraz "L'Europa Occidentale", których tytuły wskazują na ich zainteresowanie slawistyką.

W dziedzinie współpracy dydaktycznej z Polską mówca podkreślił znaczenie prowadzonych już od trzech lat w Warszawie trzytygodniowych kursów polonistycznych dla 35 slawistów włoskich. Istotne cechy polonistyki włoskiej, stwierdził na zakończenie mówca, to udział w niej tematyki kulturalnej w ogóle - nie tylko literatury, i docenianie popularyzacji oraz jej związek z polityką kulturalną.

W dyskusji nad wygłoszonymi referatami prof. Marian Pankowski z Uniwersytetu w Brukseli przypomniał tradycje polonistyki brukselskiej, na której wykładało wielu Polaków, m.in. Manfred Kridl, Wacław Lednicki i Karol Wiktor Zawodziński. Wspomniał też o działalności i zasługach Claude Backvisa i innych polonistów zagranicznych.

Dr Otto Mallek z uniwersytetu lipskiego przypomniał historię polonistyki lipskiej: jej początki w XIX wieku, nazwiska takich badaczy, jak Leskien, Trautmann i Vasmer, mówił także o Societas Jablonoviana. Obecnie w Lipsku działa instytut kształcący filologów-tłumaczy, a zespół dydaktyczny składa się z 3 starszych asystentów, 3 lektorów i 1 lektora

Polaka. Rocznie kończy instytut przeciętnie 40 studentów. Prowadzone są konfrontatywne badania języka polskiego i niemieckiego, na których opiera się opracowywany obecnie zespołowo nowy podręcznik języka polskiego; prowadzone są też badania niemiecko-słowiańskich kontaktów językowych. Wykładowcy uniwersyteccy uczęszczają na fakultatywny kurs języka polskiego.

Doc.dr Nela Romanowa z Instytutu językoznawstwa Ukraińskiej Akademii Nauk (w Kijowie) zasygnalizowała wzrost zainteresowania językiem polskim na Ukrainie, wykładanym tam zarówno jako obcy, a także jako ojczysty - Polaków zamieszkujących zachodnią część Republiki. W Instytucie prowadzi się badania nad polsko-ukraińskimi kontaktami językowymi - dyskusantka podkreśliła konieczność dalszego zacieśniania współpracy w dziedzinie badań językowych polsko-ukraińskich.

Prof. dr Edmond Marek z uniwersytetu w Lille (Francja) scharakteryzował działalność tamtejszej polonistyki uniwersyteckiej, obchodzącej obecnie 50 rocznicę powstania. W Lille studia polonistyczne prowadzone są na czterech poziomach: DEUG, licencjat, magisterium, doktorat. W roku ubiegłym egzaminy składało 142 studentów, z czego 32 polonistów oraz 110 słuchaczy, dla których język polski był przedmiotem pobocznym. Obecnie 14 osób pisze prace magisterskie z zakresu polonistyki. Lille jako jedyny we Francji ośrodek prowadzi korespondencyjne kursy języka polskiego według programu studiów dwóch pierwszych lat polonistyki. Między uniwersytetem w Lille a Uniwersytetem Wrocławskim odbywa się regularna wymiana wykładowców i studentów. Dyskusant wysunął projekt założenia Międzynarodowego Stowarzyszenia Polonistów z siedzibą główną w "Polonicum".

Prof. dr Maciej Żurowski (UW) wysunął m.in. postulaty rozszerzenia i zacieśnienia bezpośrednich kontaktów wybitnych polonistów zagranicznych z literaturoznawcami polskimi oraz lepszego planowania prac komparatystycznych.

Doc. Stanisław Frybes (UW) podkreślił potrzebę perspektywicznego planowania tematów prac komparatystycznych na temat związków literackich polsko-obcych oraz dwustronnej recepcji dzieł literackich. Wysunął też projekt umożliwienia wybitnym polonistom zagranicznym spędza-

nia urlopów w Polsce oraz uczestniczenia w kursach polonistycznych odbywających się w naszym kraju.

Dr Heinz Kneip - zabierając głos powtórnie - wyróżnił dwie fazy zainteresowania kulturą polską w RFN: pierwsza, rozpoczęta w latach 1953-1960, wiązała się z pokazaniem tam po raz pierwszy polskiego filmu, teatru i literatury; początki drugiej sięgają lat 70 -ych, kiedy to nastąpił dalszy wzrost zainteresowania Polską, wyrażający się dążeniem do zacieśnienia kontaktów m.in. kulturalnych. Obecnie - po języku rosyjskim - język polski staje się w RFN najpopularniejszym spośród języków słowiańskich. Dyskutant przypomniał, że najstarsze ośrodki badań i studiów slawistycznych - to Kolonia (prof. R. Olesch), Monachium (prof. Koschmieder), Getynga i Frankfurt. Ośrodki nowsze - to Bochum, Konstancja i Tübingen; wreszcie najnowsze - to Saarbrücken (prof. Irmgard Mahnken) i Ratzbona. Na uniwersytetach studiują język polski zarówno slawiści, jak nieslawiści, przy czym ta druga grupa jest bardzo liczna. Wszechnice ludowe prowadzą ponadto naukę języka polskiego w 240 ośrodkach. Na uniwersytecie w Moguncji planuje się zorganizowanie rocznego przyspieszonego kursu języka polskiego.

Dr Karol Kadłubiec z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Morawskiej Ostrawie (Czechosłowacja) scharakteryzował ośrodki polonistyczne w Brnie, Ołomuńcu oraz w Morawskiej Ostrawie, sygnalizując potrzebę zaopatrzenia ich w popularne poradniki językowe, śpiewniki polskie dla cudzoziemców itp. oraz konieczność wydania stałego biuletynu dotyczącego polonistyki zagranicznej.

Prof. Vera von Wiren-Garczyński (Nowy Jork) ogólnie scharakteryzowała polonistykę w USA. Stwierdziła, że tylko w niektórych uniwersytetach można uzyskiwać doktoraty z polonistyki, w innych zaś jedynie magisteria. Rozpiętość wieku i zainteresowań studentów-polonistów w USA jest bardzo duża. Wielką rolę w propagowaniu polonistyki w USA odgrywa działalność kulturalna (kluby, pokazy filmowe, imprezy folklorystyczne). I tam odczuwa się brak podręczników uwzględniających elementy kulturoznawcze, które w tamtejszych warunkach są szczególnie ważne.

Doc. Witold Cienkowski (UW) scharakteryzował i ocenił dość po-

ważny powojenny dorobek polonistów zagranicznych i polskich w zakresie gramatyki opisowej współczesnej polszczyzny oraz w dziedzinie podręczników języka polskiego jako obcego, a także innych pomocy.

Doc. Jan Ślaski (UW) wypowiedział się na temat współpracy naukowej oraz dydaktyki, podkreślając m.in. znaczenie lektoratów języka polskiego dla nieslawistów zagranicą. Przypomniał, że wobec trudności znalezienia pracy dla absolwentów studiów polonistycznych łączy się je np. na Węgrzech obligatoryjnie ze studiami innych filologii. W studiach polonistycznych ważne miejsce powinny zajmować - jego zdaniem - semina-ria przekładowe. Zwrócił też uwagę na niesłuszne tendencje do uniezależnienia się niektórych obcych ośrodków polonistycznych od wykładowców z Polski, gdy tymczasem należałoby jak najbardziej rozszerzać taką wymianę. W dalszym ciągu wypowiedzi zaakcentował - podobnie jak inni - potrzebę przygotowywania materiałów do ćwiczeń przekładowych, materiałów do historii literatury polskiej dla cudzoziemców, antologii łatwych tekstów, różnorodnych nagrań, śpiewników, a także materiałów informacyjnych o polonistyce zagranicznej. Postulował również wydawanie w Polsce wybitych prac polonistycznych w językach obcych oraz uwzględnianie w badaniach nad literaturą polską związków literackich środkowoeuropejskich, a więc obejmujących także np. literaturę węgierską i rumuńską. Jako ostatnią sprawę wysunął dr Ślaski projekt wyznaczenia specjalnych delegatów do spraw rozwoju polonistyki w niektórych krajach.

Obrady podsumowała prof. Maria Straszewska, zwracając uwagę, że Konferencja umożliwiła lepszą orientację w sytuacji polonistyki w świecie. Zgodziła się co do potrzeby powstania centralnego ośrodka informacji o polonistyce w świecie i celowości publikowania tych informacji - np. w formie biuletynów. Zapewniła, iż strona polska będzie nadal opracowywała podręczniki i inne pomoce oraz zachęcała do pracy w zespołach mieszanych, polsko-obcych. W dalszym ciągu prof. Straszewska zapowiedziała organizowanie podobnych spotkań w przyszłości oraz zapewniła, że projekt utworzenia stowarzyszenia polonistów będzie przez stronę polską wnikliwie rozpatrzony.

W czasie obrad uczestnicy Konferencji spotkali się z wicepremierem Zdzisławem Tomalem oraz rektorem Uniwersytetu Warszawskiego prof. drem Zygmuntem Rybickim.

Należy dodać, że Konferencja stała się okazją do podsumowania dwudziestodwuletniej już działalności Instytutu Języka i Kultury polskiej UW "Polonicum". Powstał on w r. 1956 jako Biuro Kursów Wakacyjnych dla Slawistów UW i rozpoczął działalność pod kierownictwem doc. Stanisława Frybesa. W pierwszym kursie uczestniczyło ok. 50 osób. Obecnie placówka ta, przekształcona w Instytut Języka i Kultury Polskiej "Polonicum", prowadzi dwa kursy wakacyjne: kurs A - dla studentów, kurs B - dla lektorów i wykładowców języka i literatury polskiej, oraz kurs zimowy - dla studentów i wykładowców włoskich. W ciągu roku akademickiego działalność "Polonicum" obejmuje m.in. specjalny kurs dla studentów polonistyki z NRD, dla studentów uniwersytetów w Kansas i Stanford, lektoraty obowiązkowe dla cudzoziemców odbywających regularne studia na Uniwersytecie Warszawskim oraz dla stażystów przebywających w Warszawie. "Polonicum" przygotowuje i wydaje podręczniki i pomoce do nauczania języka polskiego jako języka obcego, a także biuletyn zawierający informacje o nowościach z zakresu polonistyki literackiej i językoznawczej, beletrystyki oraz wiedzy o Polsce. Przeprowadza również rekrutację i szkolenie lektorów języka polskiego zagranicą i rozta- cza nad nimi opiekę.

Doc. dr Witold Cienkowski

SYMPOZJUM NA TEMAT POLSKO-SZWEDZKICH STOSUNKÓW LITERACKICH

W dniach 3-9 października 1977 r. przebywała w Szwecji grupa historyków i teoretyków literatury z Warszawy i Gdańska. Głównym celem wyjazdu było uczestnictwo w sympozjum na temat polsko-szwedzkich stosunków literackich, zorganizowanym przez Szwedzką Akademię Literatury, Historii i Starożytności w Sztokholmie. Goście polscy poznali ponadto ośrodki